

ชีวิตทางเลือก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๑๖๘๖. เรื่อง "ความสงสัย"

ผู้หญิงตั้งครรภ์ประมาณ ๑ เดือน แต่ตัวอ่อนไม่สมบูรณ์จึงแท้งโดยธรรมชาติ
อยากเรียนถามหลวงพ่่ว่าตัวอ่อนมีวิญญาณหรือไม่เจ้าคะ (นี้ขอบพระคุณนะ) กราบ
ขอบพระคุณหลวงพ่อดีเมตตาคอบค้ำถามด้วย

ตอบ : เขาว่าผู้หญิงตั้งครรภ์ ๑ เดือนมันมีวิญญาณหรือไม่ มี มีแน่นอน
ปฏิสนธิปัจุบันนี้เกิดแล้วแหละ เวลาเกิดขึ้นมาแล้ว นี่สิ่งที่เกิด ที่นี่สิ่งที่เกิด ที่นี้ตัวอ่อนไม่
สมบูรณ์ ถ้าตัวอ่อนไม่สมบูรณ์ เห็นไหม เกิด เกิดแล้วไม่ตลอดรอดฝั่ง ในกรรมะขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาปฏิสนธิแล้ว อยู่ในครรภ์ตลอดคลอดออกมาก็ได้ ตาย
คาในครรภ์ก็ได้ แล้วเกิดมาแล้วจะตายตอนเกิดใหม่ก็ได้ ตายตั้งแต่เป็นเด็กก็ได้ ตายตั้งแต่
เป็นผู้ใหญ่ก็ได้ ตายเป็นผู้เฒ่าก็ได้ นี่การตาย

ฉะนั้น บอกว่า

ถาม : ผู้หญิงตั้งครรภ์ ๑ เดือน ตัวอ่อนไม่สมบูรณ์จึงได้แท้งโดยธรรมชาติ
กราบเรียนหลวงพ่่ว่าตัวอ่อนนี้มีวิญญาณหรือไม่

ตอบ : พอบอกว่ามีวิญญาณปัจุบันก็บอกว่าเป็นเวรเป็นกรรมแล้ว เป็นบาป เรา
ทำบาปแล้ว มีคนมาทำบุญที่นี้เยอะนะ เวลาทำบุญเสร็จแล้วบอกว่าทำบุญให้กับว่า บางที
เขาความไม่พร้อมเขาไปทำแท้ง หรือว่าเขาประสบอุบัติเหตุแล้วแท้ง ที่นี้คนไปคิดเองว่า
เป็นกรรมของเราหมดเลยไง พอมันมีสิ่งใดแล้วก็เป็นความผิดของเราคนเดียว แต่ผู้ที่มา
เกิดเขาก็มีกรรมของเขา ผู้ที่มาเกิดเขามีกรรมของเขา เพราะนี่ไง นี่เขาบอกว่าตัวอ่อนไม่
สมบูรณ์จึงแท้งโดยธรรมชาติ

แท้จริงโดยธรรมชาติ เขาก็แท้จริงโดยธรรมชาติ ธรรมชาติเขาแท้จริงไปเราไม่ได้ทำอะไรเลย เราคือพยายามดูแลของเรา แต่มันแท้จริงโดยธรรมชาติ แท้จริงโดยธรรมชาติ สิ่งนั้นแท้จริงโดยธรรมชาติเขามีวิญญูณหรือไม่ ถ้าบอกว่ามีบ๊ีบเราก็บอกว่าอย่างนี้เราก็มีเวรมีกรรมใช่ เราก็มีเวรมีกรรมอยู่แล้ว เพราะมีการเกิด เกิดอยู่ในครรภ์ของเรา เกิดในครรภ์ของมนุษย์แล้วแท้จริงไป การมาเกิดอยู่กับเรามันได้มีความสัมพันธ์กันไหม? มันมีความสัมพันธ์อยู่แล้ว มันอยู่ในร่างกายมันมีอยู่แล้ว

ฉะนั้น ความสัมพันธ์มันมีอยู่แล้ว ฉะนั้น บอกว่าถ้ามันแท้จริงโดยธรรมชาติ ธรรมชาติก็จับกันไป มันก็มีความกระตือรือร้นใจเราด้วยแหละ ทุกคน คนที่มีลูกยาก คนที่อยากจะมีลูก คนที่อยากมีลูกเขาต้องทำกิ๊ฟ เขาต้องแสวงหา เขาหมดเงินหมดทองมากมาย เพื่ออยากจะมีลูก แต่คนที่ไม่ต้องการมีลูก คุณไปส่งของทางสาขานี้เยอะมาก ไปแล้วเห็นทุกทีนะ แม่เดินหน้า ลูกเดินเป็นแถวอย่างกับลูกเปิดเลย เขาไม่มีการวางแผนครอบครัว พวกกะเหรี่ยงเขาไม่มีการวางแผนครอบครัว ลูกเยอะมาก ไปเถอะลูกนี้เยอะมากเลย

เวลาคนต้องการนะ เราอยากมีลูก มีลูกยาก คนที่เขาไม่ต้องการ คือว่าเขาไม่ยอมให้มีมากจนเกินไป แต่มันก็มีโดยธรรมชาติ เพราะเขาคำรงชีวิตแบบนั้น ถ้าดำรงชีวิตแบบนั้น สิ่งนี้มันเป็นเรื่องถ้าเรามีการศึกษา เรามีต่างๆ เราพิจารณาของเรา แต่ถ้ามันสุดวิสัยมันก็เป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาเขาแท้จริงโดยธรรมชาติมันจบนะ นี้เราจะพูดเรื่องทางโลก เรื่องความเห็น เรื่องความเห็นเวลาทำแท้จริง เวลาทำแท้จริงมันมีกรรมไหม? ถ้าเราตั้งใจเจตนาทำมันมีกรรมอยู่แล้ว แต่ถ้ามันเรื่องธรรมชาติ เรื่องธรรมชาติมันสุดวิสัย พอสุดวิสัยมันก็ต้องมีความกระตือรือร้นใจ มันมีความกระตือรือร้นใจ ความกระตือรือร้นใจของเรามันก็บอกอย่างนี้

นี่ผลของวิญญูณ การเวียนว่ายตายเกิดมันเป็นอย่างนี้ เวลามันสะเทือนใจ เรามีความทุกข์ใจ เราระลึกถึงธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย การเวียนว่ายตายเกิดมันมีทุกข้ออย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกเกิดมาแล้ว เกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพุทธศาสนา ถ้าเรามีความสามารถ เราประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะพ้นจากทุกข์ไปเลย ถ้าพ้นจากทุกข์ไปเลยมันเป็นวิมุติสุข ถ้าวิมุติสุขมันสุขอย่างไร?

แต่เรามีความสุข สุขโดยขั้นๆ โดยสมมุติ สุขเวทนา ทุกขเวทนา อุเบกขาเวทนา มันมีความสุข ความทุกข์มันปนกันไป ถ้าจิตใจคนมีปัญญามันระลึกได้ เราก็มีจุดยืนของเรา มีสิ่งใดที่กระทบกระเทือน เพราะเราทำบุญกุศล เราไม่ใช่ทำบุญกุศลเพื่อเรา เราทำบุญกุศลเพื่อสร้างบารมี แต่บุญกุศล อุทิศส่วนกุศล เจ้ากรรมนายเวร ถ้ามีแต่ภพใด ชาติใด เจ้ากรรมนายเวรต่างๆ มา อุทิศส่วนกุศล อุทิศส่วนกุศลไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันมีผลกระทบกระเทือนต่อกัน เราระลึกถึงกัน เราทำคุณงามความดีถึงกัน สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เวลาเขามากำเนิด เขาจะมาเกิด เห็นใหม่ เพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ขอจงมีความสุขๆ เกิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย ความเบียดเบียนซึ่งกันและกันก็เบียดเบียนหัวใจใจ เบียดเบียนหัวใจ ทำให้จิตใจเรากระทบกระเทือนใจ แต่ถ้าเราก็มีความรู้สึก เรามีชีวิตเราก็มีความรู้สึก แต่เราทำเพื่อความรู้สึกตามธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนใจให้ทำความดีถึงกัน ให้ระลึกถึงกัน มีผลกระทบกันแล้วก็ให้อภัยต่อกัน ให้มันผ่านไป ไปไง เราก็ทำคุณงามความดีของเราไป

นี่พูดถึงว่าถ้ามันแท้โดยธรรมชาติ ถ้าทำแท้โดยเจตนา ถ้าเจตนาเขาเป็นกรรมไม่เป็นกรรม มันเป็นกรรมไหม? เป็นแน่นอน แต่มันไม่มีผลตามกฎหมาย ถ้าผลตามกฎหมาย เห็นใหม่ คุณติการฆ่าคน ถ้าการฆ่าคนมีผลตามกฎหมายนะ แต่ในเวลาทำแท้ฆ่าคนใหม่? ทีนี้มันยังไม่ผลตามกฎหมาย แต่มันมีผลของกรรม กรรมมันให้ผลอยู่แล้ว ถ้ากรรมมันให้ผลเราไม่เจตนาทำ แต่คนเจตนาทำ บางคนมันมีความจำเป็น บางคนมีความไม่พร้อมต่างๆ ถ้าทำสิ่งนั้นไปนั่นมันเป็นเรื่องของเขา นั่นเป็นเรื่องของเขาเพราะว่าเป็นทางเลือก เป็นทางเลือกของคน คนจะมีทางเลือกอย่างไรเพื่อประโยชน์กับเรา

ถ้าประโยชน์กับเรา เห็นใหม่ มันเป็นทางเลือก มันเป็นเรื่องของกรรม เรื่องของกฎหมาย ถ้าเรื่องความเห็น โดยความเห็นโดยปกติในปัจจุบันนี้ ถ้าเด็กมันไม่สมบูรณ์มันควรทำหรือไม่ควรทำ ไอนี้มันความเห็นของทางการแพทย์เขา ถ้าการแพทย์เขาเตือนแล้ว บางคนมีพ่อแม่เขาบอกเลยว่าทางการแพทย์เขาเตือนแล้วว่าเด็กเกิดมาแล้วมันผิดปกติ แต่ด้วยความผูกพันเขาก็รักษาของเขา เขาดูแลของเขา แต่เรามาดูแลแล้ว นี่มันเป็นเรื่องที่ว่ามันสุดวิสัย เรื่องของกรรม เรื่องของกฎหมาย เรื่องทางวิชาการ อันนั้นเป็นเรื่องสังคมหมดเลย แต่เรื่องจริงๆ คือเรื่องหัวใจของเรา

ถ้าหัวใจของเรา เห็นไหม เขาเขียนมาว่ามีความสงสัย ถ้าสงสัยอย่างนี้มันมีวิญญูณหรือไม่ มี เพราะเขาเกิดแล้ว แล้วเขาเกิดโดยไม่สมบูรณ์ เขาเกิดโดยคลอดออกมาไม่ได้เขาก็สิ้นชีวิตของเขาไป นี่เกิดในวิญญูณ ถ้าเกิดในวิญญูณ เวลาเกิดในวิญญูณ ลุ่มๆ ดอนๆ ความลุ่มๆ ดอนๆ ของเรามันมีอยู่ด้วยเวรด้วยกรรม อย่างเราเกิด เราเกิดมาเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูกกัน นี่พันธุกรรม เวลาพันธุกรรม เราได้พันธุกรรมจากพ่อ จากแม่ มา เราได้พันธุกรรมจากพ่อ จากแม่มา แต่นิสัยใจคอของเรา จิตใจนี้เป็นของเรา แต่เราเกิดมาด้วยพันธุกรรมของพ่อ ของแม่ อันนี้มันก็จำกัดแล้ว จำกัดว่านี่ผลของวิญญูณ เพราะเรามีเวร มีกรรมต่อกันเรามาเกิดร่วมกันไง

เรามาเกิดร่วมกัน พันธุกรรมมันได้มา ได้พันธุกรรมของพ่อ ของแม่มา แล้วถ้าพันธุกรรม เห็นไหม คุณลักษณะที่พันธุกรรมอย่างนั้นมันก็จะมิโรกภัยไข้เจ็บไปข้างหน้า แต่ถ้าคนแข็งแรงมันก็ไปแข็งแรงของมันไป แต่ถ้าพันธุกรรมของเขาเป็นอย่างนั้น แต่จิตใจของเขาเข้มแข็ง จิตใจเขาทำอะไรได้ สิ่งนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญขึ้นมาเขาคัดเลือกได้ เขาคัดเลือกแยกเพศได้ เขาแยกได้ต่างๆ เลยนะ แต่ทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้นมันก็ต้องมีผลกระทบมาก แต่ถ้าโดยธรรมชาติมันก็เกิดโดยเวร โดยกรรม เกิดโดยผลของวิญญูณ

แต่อันนี้เขาบอกว่ามันแท้ๆโดยธรรมชาติ พอแท้ๆโดยธรรมชาติมันมีวิญญูณ ตัวอ่อนมีวิญญูณหรือไม่ เพราะเขาตายแล้ว ตายแล้วถึงตกเลือด แล้วร่างกายมันขับออกมา ถ้าเป็นธรรมชาตินะ ใอันนี้มีวิญญูณหรือไม่ เพราะว่าถ้ามันมีวิญญูณเราจะไปเห็นหรือไม่ เราจะไปเจอหรือไม่ กรณีนี้เป็นกรณีสมัยพุทธกาล กษัตริย์เขาไม่เชื่อว่ามิภพ มีชาติ เวลาเขาจะฆ่ามันโทษนะเขาจะเอาแก้วครอบไว้ เขาจะดูวิญญูณออกใจ แล้วพอเขาหาไม่ได้ เขาพิศูจน์ไม่ได้เขาก็เอามันโทษประหาร บอกประหารนะ ถ้าเอ็งไปสวรรค์เอ็งกลับมาบอกข้าด้วย ถ้าเอ็งไปนรกเอ็งบอกข้าด้วย แล้วเขารอคคนมาบอก ไม่มาบอกสักทีเขาก็เลยเชื่อว่านรก สวรรค์ไม่มี ไม่มีภพ ไม่มีชาติ

จนสุดท้ายแล้วพระสารีบุตรหรือพระกัสสปะจำไม่ได้ไปทรมานเอา ไปทรมานเอาบอกว่ามันมีอยู่จริง ถ้าเขาไปสวรรค์ทำไมไม่มาบอกเขาละ? เขาบอกว่าถ้าเขาไปสวรรค์แล้ว สวรรค์มันเป็นสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์ใช่ไหม เขาไม่กลับลงมาคลุกขี้หรือ ถ้าเขาไปนรกละ? นรกเขาโดนกักขังอยู่เขาหาไม่ได้ พอพูดจนกษัตริย์เขามีความโน้มเอียงความเชื่อเพราะอาจารย์เขาสอน เขาบอกว่า เออ เขาขอมเชื่อว่านรก สวรรค์มี พอเขาขอม

เชื่อแล้วเขาบอกให้ประกาศว่านรก สวรรค์มี เขาต้องให้กษัตริย์นี้ประกาศออกมา มันจะได้เป็นความมั่นคงของศาสนา เขาไม่ยอม เขาบอกเขาเชื่อแล้วแต่เขาประกาศไม่ได้ แต่ทิวของคนใจ แต่ก็ได้ทรมาณให้เขามีความเห็นถูก

ไอนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราบอกว่ามันมีวิญญาณหรือไม่ พอเราพูดนี้เราห่วงงใจ เราห่วงจิตใจของคน ถ้ามีวิญญาณอยู่หรือไม่ ถ้ามีวิญญาณหรือไม่มันจะกระทบกระเทือนเราหรือไม่ มันจะมีความผูกพันหรือไม่ มันเป็นการกดดันตัวเอง มันเป็นการกดดันหัวใจเราเองว่ามันจะเป็นโทษของเราหมดเลย ทั้งๆ ที่มันแท้จริงโดยธรรมชาติ เราก็คงบอกว่าจะเสียหายไปหมดเลย แต่มีอย่างเดียว มีอย่างเดียวว่าหนึ่งถ้าเราอยากมีบุตร แล้วมันไม่มีเราก็คงเสียใจ บางคนมีบุตรยาก เขาอยากมีบุตรมากจริงๆ

ไอนี้ก็ต้องศึกษาธรรมะ แล้วมีธรรมเป็นที่พึ่ง เราเกิดในวิภวัญ จิตวิญญาณนี้เกิดในวิภวัญเหมือนกัน เกิดในวิภวัญเหมือนกัน ถ้าเกิดขอให้ผู้ที่มิบุญ มีกุศลมาเกิดกับเราขอให้มีความสุข แต่ถ้ามันมีผลกระทบอย่างนี้แล้วมันก็ต้องเป็นแบบผลของวิภวัญ คือเป็นผลของเวรของกรรม ผลของเวรของกรรม แล้วถ้าปรารถนาอย่างไรก็ทำอย่างนั้นต่อไป นี่มันเป็นธรรมชาตินะ จบ นี่มันมาอีกอันหนึ่งสิ

ถาม : ข้อ ๑๖๘๗. เรื่อง "พบการขายหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น"

กราบนมัสการหลวงปู่ที่เคารพ ครั้งนี้กระผมไม่ได้สอบถามเรื่องธรรมะ แต่อยากกราบเรียนหลวงปู่เพื่อทราบ เพื่อจะได้พิจารณาต่อไปครับ ซึ่งหลวงปู่จะตอบหรือไม่นั้นให้เป็นไปตามอริยาสัยของหลวงปู่ครับ กระผมเข้าวัดหลวงปู่บ่อยๆ มีหนังสือธรรมะจากวัดหลายเล่ม โดยเล่มที่กระผมสนใจก็จะขอมาอ่าน และเมื่ออ่านเสร็จแล้วก็จะมอบให้กับผู้ที่สนใจที่อยากได้ต่อไปครับ ส่วนเล่มที่กระผมอ่านเสร็จแล้ว และอ่านบททวนประจำกระผมจะเก็บไว้ครับ เช่นปลุกดอกบัวที่ใจ เล่มนี้ผมชอบมาก ประวัติหลวงปู่มั่น เป็นต้น

วันหนึ่งผมเดินไปที่ร้านหนังสือกับเพื่อนเพื่อหาหนังสือสวดมนต์ ผมเห็นที่ชั้นหนังสือของทางร้านเป็นหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น ฉบับที่หลวงปู่แจกอยู่ที่วัด ปะปนกับหนังสือเล่มอื่นๆ ผมรู้สึกสลดหดหู่มาก และเพื่อนที่ไปด้วยกันก็เห็นกำลังอ้าปาก ผมเลยส่งสัญญาณให้พูดเบาๆ จึงขอกราบเรียนหลวงปู่มาเพื่อทราบครับ ไม่รู้ว่าร้านอื่นจะ

เอาไปขายหรือเปล่าไม่รู้ครับ และขายเล่มอื่นๆ นอกจากหนังสือประวัติหลวงปู่มั่นหรือเปล่าครับ ชื่อร้านหนังสือ..... (เขาบอกเสร็จเลยนะ) นมัสการหลวงพ่อด้วย

ตอบ : อันนี้มันเป็นความปรารถนาดีของคน เห็นไหม นี่เขาไปเห็น คนที่จิตใจเป็นธรรม สิ่งที่ว่าเราเป็นชาวพุทธ เวลาเราพูดถึงการทำบุญกุศล ให้ธรรมเป็นทานๆ ประเสริฐกว่าการให้ทั้งปวง ให้ธรรมเป็นทานคือให้ปัญญา ให้การศึกษา นี่พอให้ธรรมเป็นทานบิ๊บบเราก็อพยายามจะพิมพ์หนังสือแจกกัน ทุกคนให้ธรรมเป็นทาน เวลาที่ไหนมีการพิมพ์หนังสือธรรมะเราจะร่วมด้วยๆ เพราะเราอยากได้บุญกุศลไป

นี่การร่วมด้วยๆ ร่วมด้วยถ้ามีครูบาอาจารย์ เห็นไหม ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นธรรมเราก็สมควร ธรรมที่เป็นประโยชน์ ถ้าธรรมที่เป็นประโยชน์ หนังสือนั่นมันเป็นโทษหรือเป็นคุณ หนังสือนั่นบางทีถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านยังไม่รู้รอบ เวลาทำสิ่งใดไปมันมีการขาดตกบกพร่อง การชี้หน้าที่ผิด ถ้าเราส่งเสริมไปมันก็ให้ธรรมเป็นทานที่ไม่สะอาดบริสุทธิ์

ฉะนั้น เวลาให้ธรรมเป็นทานนะ เวลาครูบาอาจารย์ของเรา หลวงตาท่านทำเป็นตัวอย่าง ท่านให้ธรรมเป็นทาน ท่านอยากให้ธรรมเป็นทานแล้วให้เป็นตัวอย่างด้วย ให้เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ เวลาท่านให้ท่านให้เขาไปเลย เรามีปัญญาเท่าไรเราก็ให้เท่านั้น ให้เพื่อประโยชน์ไง แต่ถ้าเป็นทางโลก เห็นไหม เวลาเขาให้เขามีต้นทุนของเขา เขาให้แล้วเพื่อจะได้พิมพ์หนังสือ ต่อเนื่องไปเขาก็ต้องมีการแลกเปลี่ยน หลวงตาท่านบอกอย่างนั้นมันให้ด้วยความไม่สมบูรณ์ มันมีการแลกเปลี่ยน

ท่านบอกว่าศาสนาพุทธ พุทธศาสนา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันไม่ควรมีการแลกเปลี่ยน มันควรมีการเสียสละทาน เพราะทานสมัยโบราณนะ สมัยโบราณเราเรื่องการแลกเปลี่ยนเขารังเกียจนะ เพราะอะไร? เพราะพระ ในวินัยของพระห้ามซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน พระนี้ห้ามต่อรองราคา ถ้าการต่อรองราคาต่างๆ เป็นอาบัติหมดนะ เว้นไว้แต่วิสาสะ วิสาสะพระกับพระเราแลกเปลี่ยนกัน เวลาพระไปซื้อไปขายไม่ได้ทั้งนั้นแหละ

ทีนี้เพียงแต่เวลาเรามาบวชพระ คนมาบวชพระ คนมาบวชพระ พระต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย โยมก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย พอมีปัจจัยเครื่องอาศัยไปกุ้นจีน พอกุ้น

จีนขึ้นไป พอใช้ชีวิตทางโลก บวชเป็นพระแล้วก็ยังไปซื้อของ ยังไปต่อรองราคา นึกว่าตัวเองยังเป็นคฤหัสถ์อยู่ไง นึกว่าเรายังเป็นคฤหัสถ์ ยังไปต่อรองราคากับเขา นี่พระนี่ ถ้าพระที่ครูบาอาจารย์ท่านไปทำอย่างนั้น คุณถ้าพระเราอยู่ในหลักในเกณฑ์เขาจะมีการก่อกองสรวงทำการแทน มีไวยาวัจกร ไวยาวัจกรเป็นผู้ไปหาให้ เป็นผู้แลกเปลี่ยนมาให้ พระเราจะไม่ลงไปทำขนาดนั้น ถ้าพระที่ยังมีความสำนึกว่าตัวเองเป็นพระไง แต่พระที่ไม่มีสำนึกว่ามันมีความจำเป็น เราต้องมีความจำเป็น เราต้องใช้อย่างนั้น นั่นมีการแลกเปลี่ยน

นี่ก็เหมือนกัน หลวงตาท่านบอกว่าเวลาเป็นธรรมะๆ ถ้าเราทำได้เราควรจะให้ทาน ให้ไม่มีการแลกเปลี่ยน พอไม่มีการแลกเปลี่ยนนี่การให้ นี่พอการให้ ทีนี้พอสังคัมสังคัมสมัยที่ครูบาอาจารย์ท่านยังมีชีวิตอยู่ท่านทำของท่าน ทุกคนก็เชื่อฟังใจ แต่พอเวลาสังคัมมันเรื่องระบบไป คุณระบบของทุนนิยม ระบบต่างๆ เข้ามามันก็มีการซื้อขาย แล้วก็เข้ามาเป็นพุทธพาณิชย์เข้ามาในศาสนา เวลาเราไปเจออย่างนั้น เราเห็นพระที่ทำธุรกิจการค้า พระที่เห็นแก่ตัว เราเห็นเรารับไม่ได้กัน แต่เวลามีพระดีๆ พระดีๆ หลวงตาท่านทำ

หลวงตาเมื่อก่อนท่านพิมพ์หนังสือแจกนะ แล้วสุดท้ายท่านเป็นคนระงับเอง ระงับบอกว่าหนังสือมันอึดตัว เพราะหนังสือท่านมันเข้าไปอยู่ในร้านหนังสือเก่าเยอะ มีคนไปร้านหนังสือเก่า ท่านเลยบอกว่ามันอึดตัว ท่านเลยระงับการพิมพ์มาอยู่ช่วงหนึ่ง ตอนที่สมัยเรายังอยู่กับท่าน ท่านพิมพ์หนังสือแจกอยู่พักหนึ่ง แล้วท่านบอกว่าหยุดแล้ว เพราะว่ามันแจกอึดตัว อึดตัวคือคนได้กันส่วนใหญ่แล้ว ได้ไปมันก็ไปเข้าหนังสือ ท่านก็เลยหยุดพิมพ์ หลวงตาที่หยุดพิมพ์หนังสือครั้งก่อนนั้นนี่ก็เพราะเรื่องนี้แหละ เรื่องนี้หนังสือเข้าไปอยู่ในร้านหนังสือนี้แหละ

ทีนี้บอกหลวงพ่อ ผมไปร้านหนังสือแล้วเห็นหนังสือประวัติหลวงปู่มั่นที่หลวงพ่อแจกเลย แล้วอย่างนี้เลยบอกหลวงพ่อมา หลวงพ่อจะตอบก็ได้ ไม่ตอบก็ได้ ทีนี้ขณะว่าจะตอบก็ได้ ไม่ตอบก็ได้ เพราะโยมไปเองโยมยังสลดใจใช่ไหม เขาบอกว่าผมจะไปหาหนังสือ ก็ไปร้านหนังสือเก่า ไปถึงแล้วเห็นหนังสือหลวงพ่อวางอยู่บนชั้นของเขา ผมรู้สึกสลดหดหู่หัวใจมาก คนที่มีความคิดเขารู้สึกสลดหดหู่ หดหู่เพราะอะไร? หดหู่เพราะ

รู้งู รู้ที่มาที่ไปใช่ไหม รู้ที่มาที่ไปว่าหนังสือนี้ ประวัติหลวงปู่มั่น หลวงตาท่านเป็นคนเขียนไว้ เป็นคนหาประสบการณ์มา

หลวงตาท่านไปหาครูบาอาจารย์สมัยที่หลวงปู่มั่นเวลาท่านไม่ได้ตัวเอง ท่านไปหาฆราวาสถึงปีที่ท่านไปอยู่กับหลวงปู่มั่น ท่านบอกสบายใจได้แล้ว เพราะว่า ๘ ปีนี้เราอยู่กับท่านเราเห็นหมด ท่านก็เขียนนี้ออกมา กว่ามันจะได้ประวัติของครูบาอาจารย์มา โดยที่เป็นข้อเท็จจริง เป็นเนื้อหาสาระ เป็นธรรม เป็นธรรมถือว่าเป็นคตินิยม เป็นสิ่งที่เตือนใจเราได้ ไม่ใช่ประวัติหลวงปู่มั่นที่เขียนโดยจินตนาการ ไม่ใช่ประวัติหลวงปู่มั่นเขียนเพื่อมีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ใช่ประวัติหลวงปู่มั่นเขียนเพื่อจะขัดเยียดความเห็นความคิดของตัวเอง โดยคิดว่าเป็นหลวงปู่มั่นแล้วแจกกันไป

นี่กว่ามันจะได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์มันได้มาด้วยยาก แล้วได้มาแล้วเวลาท่านพิมพ์ท่านก็พิมพ์แจก พิมพ์แจกๆ พิมพ์แจกเพราะธรรมเป็นทาน เพราะหลวงปู่มั่นชีวิตของท่านมันขาวสะอาดบริสุทธิ์มา ฉะนั้น พอมาถึงหลวงตาท่านก็ทำให้มันสะอาดบริสุทธิ์มา นี่มันสะอาดมาตั้งแต่เริ่มต้น สว่างมาตั้งแต่เริ่มต้น สว่างท่ามกลาง แล้วสว่างถึงที่สุด

นี่ก็เหมือนกัน มันสะอาดมาเราก็ทำความสะอาด ทำความสะอาดมา ฉะนั้นประวัติหลวงปู่มั่นท่านถึงพิมพ์แจก แล้วพอพิมพ์แจก พอท่านไม่อยู่แล้วทุกคนก็มีสิทธิ์ไ้ เพราะหลวงปู่มั่นเป็นบุคคลสาธารณะ ทุกคนก็คิดว่าจะทำได้ๆ ฉะนั้น เราก็เห็นเหตุการณ์อย่างนี้ เราก็ถึงพิมพ์ประวัติหลวงปู่มั่นบ้าง เออ เราก็มีความตั้งใจจะพิมพ์ประวัติหลวงปู่มั่นเพื่อแจกเป็นทานต่อไป พอแจกเป็นทานต่อไปเราพิมพ์แจก พอพิมพ์แล้วเราก็แจก พอแจกไป คนที่เอาไปแล้วถ้าเอาไปขาย นั่นคือความเห็นแก่ตัวของเขา ความเห็นแก่ตัวของเขา เห็นไหม นี่สิ่งที่ว่าคำถามแรกเขาบอกว่า

ถาม : ผู้หญิงตั้งครรภ์ ๑ เดือน ตัวอ่อนยังไม่สมบูรณ์ แล้วจึงแท้งโดยธรรมชาติ อยากทราบว่าเขามีวิญญานหรือไม่

ตอบ : วิญญานไง ชีวิตไง ชีวิตเรา ถ้าเราเกิดมาชีวิตเรา เรามีสติปัญญาชีวิตเราเลือกได้ ชีวิตเราเลือกได้ แต่เนี่ยเวลาการเกิด การเกิดนะกำเนิด ๔ เราเลือกได้ไหม? นี่มันเป็นเวรเป็นกรรมไง นี่เป็นเวรกรรม นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อให้ธรรมเป็นทาน ธรรมะของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมาแล้วเรามีสติปัญญา เราจะเลือกทางไหนล่ะ?

เวลาคนที่เขาไปเห็นไข่มุข เราไม่ได้ทำนะ ผู้ถามนี่ไม่ได้ทำ พอไปเห็นร้านหนังสือเก่า เราเห็นเรายังสลดหตุเลย แล้วค่าของน้ำใจมันมีค่ากว่าเงินทอง แต่คนที่เขาไปขายเขาบอกเลย มีคนมาฟ้องเราแล้วบอกเขาไปขายเล่มละ ๒๐๐ แล้วมีลูกศิษย์เราก็ก็นำถามที่ร้านหนังสือนี้บอกว่าหนังสือนี้มาจากไหน? เขาบอกว่ามาจากที่วัดนั่นแหละ แล้วมาได้ยังไงล่ะ? ก็คนมาขายเล่มละ ๒๐๐ แล้วทางร้านขายเท่าไร ขาย ๔๐๐ ถึง ๖๐๐ เขาก็พูดอย่างนี้

นี่ไง แต่เวลาเราเข้าไปเราเห็นแล้วเราหตุ แต่เขาเห็นแค่เงิน ๒๐๐ นี่มันก็วัดค่าเขาเลือกเอา ก็เรื่องเวรเรื่องกรรมเลือกเอา พวกเราตั้งใจทำดี พวกเราทำเพื่อประโยชน์ แต่เขาไม่ อย่างผู้ถามเขาบอกว่าผมเคยไปวัดหลวงพ่อบ่อยๆ แล้วผมก็มีหนังสือหลวงพ่อยะเยอะมาก แล้วเล่มไหนที่ผมอ่านเสร็จแล้วผมก็แจกต่อเขาไป ถ้าเล่มไหนมันเป็นประโยชน์ เช่นปลูกดอกบัวที่ใจ ประวัตินหลวงปู่่มั่น ชอบมากก็เลยเก็บไว้อ่านทบทวนบ่อยๆ เราเก็บไว้มันเป็นประโยชน์ ให้ธรรมเป็นทาน ถ้าให้ธรรมเป็นทานเขาได้ประโยชน์ แล้วถ้าเขาให้ต่อไปมันก็ได้ประโยชน์ต่อไป ให้ธรรมเป็นทาน

ถ้าหัวใจ ชีวิตทางเลือกเราเลือกสิ่งที่ดี เราก็กทำกรรมดีไป มโนกรรม แต่เขามาวัดแล้วเขาเอาหนังสือไป เห็นไหม เขามาวัด แต่เขาเอาหนังสือไปเพื่อเงิน ๒๐๐ เขาเลือก ๒๐๐ เขาเลือก ๒๐๐ แต่ผลที่เขาทำล่ะ? ผลที่เขาทำ นี่ไงบอกว่าทำบุญแล้วได้บุญ ทำบุญแล้วได้บุญ เป็นคนทำดี ทุกคนเวลาพูดนะ โอ๊ย นี่ทำดีทั้งนั้นเลยล่ะ แล้วทำไมผลดีมันไม่มี ทำไมคนอื่นเขาทำดีแล้วได้ดี ทำไมฉันทำดีแล้วไม่ได้ดี

ถ้าทำดีคืออะไรล่ะ? อ้าว ความดีคืออะไร? ถ้าความดีคือ ๒๐๐ กับความดีของคน ที่เห็นแล้วมันสลดหตุ ความดีของคนที่เขาไปอ่านแล้วเขาซาบซึ้ง คนที่ไปอ่านนะ เขาอ่านแล้วหัวใจเขาเบิกบาน เขาอ่านแล้วหัวใจเขาดีงาม อ้าว นี่ไป ๒๐๐ คนมาซื้อ ๒๐๐ เขาไปอ่านต่อเหมือนกัน อ้าว คนที่เขาซื้อไปเขาก็เบิกบานเหมือนกัน

เวลาคิด เห็นไหม ชีวิตเป็นทางเลือก เราจะเลือกเดินเอา เราจะเลือกเอาเวรเอากรรม เราจะเลือกเอาประโยชน์หรือไม่เลือกเอาประโยชน์ ถ้าเลือกเอาประโยชน์นะ เรา

จะบอกว่าในเมื่อเราเกิดมามันอยู่ในสังคม อยู่ในโลก นี่ผลของวิญญูะ คำว่าผลของวิญญูะ วิญญูะคือมันอนิจจัง มันแปรสภาพ มันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเราควบคุมไม่ได้ เราควบคุมสิ่งนี้ไม่ได้หรอก แต่เราก็พยายามจะดูแลให้มันดีที่สุด เพราะ เพราะเราทำความดีกันไง

คนทำความดีต้องมีปัญญานะ คนทำความดีต้องมีปัญญา คุณติทางโลกเขาจะทำทานเขาต้องมีปัญญา ถือศีลเขาต้องมีปัญญา แล้วเราภาวนา ภาวนาเพื่อจะชนะตนเอง ปัญญาเรามันจะต้องเป็นปัญญาเหนือโลก ปัญญาที่ไม่ใช่ปัญญาแบบเป็นวิชาชีพอย่างนี้ นี่เป็นแค่วิชาชีพเรายังต้องมีปัญญา คุณติตอนนี้คนจะตั้งบริษัท เขาจ้างบริษัทที่ปรึกษา เขาทำวิจัยตลาด เขาคิดสินค้าขึ้นมาแล้วเขาไปจ้างโรงงานผลิต โรงงานผลิตเสร็จแล้วเขาก็เอามาจ้างเซลล์ไปขาย เขาแค่บริหาร เขาแค่บริหารอย่างนั้น เขาคิดของเขา เขาดูแลของเขา นี่ปัญญาทางวิชาชีพ

แล้วเวลาเรามีปัญญาๆ เวลาเรามีปัญญา เห็นไหม พอเรามีปัญญาเราจะภาวนาของเรา ถ้าเรามีปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเรามีสติ มีปัญญาเราจะกำหนดพุทโธ แล้วเกิดถ้าเรามีปัญญา ตั้งแต่สุดตมยปัญญา ตั้งแต่จันตมยปัญญา มันจะเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่มันละเอียดลึกซึ้งซึ่งเข้าไป นี่พูดถึงถ้ามันไม่ไปติดกับนะ ไม่ไปติดเหยื่อของกิเลสนะ แต่ถ้ามันไปติดเหยื่อของกิเลส เห็นไหม เวลาเราคิดถึงธรรมะเราก็เอาโลกมาสวม อ้าว ก็ผมเอาหนังสือหลวงพ่อกับผมไปขาย ๒๐๐ หนังสือหลวงพ่อก็จากต่อไป ผมทำความดีนะ ผมเอาหนังสือไปขายกว้างขวางนะ ผมจะมีกรรมตรงไหน? ผมทำดีทั้งนั้นแหละ

นี่มันปัญญาของเขาไง เขาบอกว่าเขาช่วยส่งเสริม แหม อุตสาหกรรมเอาหนังสือไปแจก อุตสาหกรรมเอาหนังสือไปขายเล่มละ ๒๐๐ โย้ย ยังว่าผิดได้อย่างไร โย้ย ทำดีขนาดนี้ ไร่ คนที่มันเอาไปมันไม่ไปแจก มันเอาไปเก็บ ของผมเอาไปแจกเลย แจกหนังสือเก่าขาย ๒๐๐ ขายต่อ เออ เป็นความดีๆ แล้วก็มาทวงเอาความดี แต่ แต่เวลากรรมมันให้ผลมันจะไปอุทธรณ์กับใครไม่ได้ เวลาเวรกรรมมันมาถึงตัวนะ มันจะไปอุทธรณ์กับใครไม่ได้เลยละ แล้วถ้ามันอุทธรณ์กับใครไม่ได้ เพราะว่าอะไร? เพราะมันผิดเจตนาไง

เจตนาของเขา เขาให้กันด้วยน้ำใจ หนังสือเขาแจกไป แจกไปเพื่อจะไปบำรุงสมองของคน จะไปบำรุงหัวใจของคน ให้หัวใจของคนที่มีมันลุ่มเหลว ให้หัวใจของคนที่ไม่มีความออก ให้หัวใจคนที่มันอ้วนตุ้ ให้มันได้เพิ่มทิศทางเดินออก เขาแจกเพื่อน้ำใจของ

คน เขาแจกเพื่อเป็นธรรม เขาไม่ได้ให้อำนาจไปแจกเป็นการแลกเปลี่ยน ถ้าเป็นการแลกเปลี่ยนมันทำได้หลายทางทั้งนั้นแหละ เขาไม่ทำ เขาไม่ทำเพราะอะไร? เพราะมันลดคุณค่าไป มันลดคุณค่าของธรรมะ

ถ้าธรรมะที่มันได้มาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ เริ่มต้นที่มันสะอาดบริสุทธิ์ มันจะให้ผลเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ไง เริ่มต้นมามันเศร้าหมอง เริ่มต้นของมันมีการแลกเปลี่ยน เริ่มต้นของมัน มันมีการได้มีการเสีย เริ่มต้น แล้วบอกว่าเป็นธรรมะ ธรรมะเพื่อประโยชน์ๆ ไร ธรรมะอย่างนั้น เพราะถ้าธรรมะอย่างนั้น เวลาคนธรรมะอย่างนั้นมันต้องคิดถึงผลประโยชน์ของตัวเอง ถ้าใครเขียนก็ต้องเขียนถึงอิโก้ของตัวเอง เขียนถึงความเห็นของตัวเอง เขียนถึงสิ่งที่ว่าตัวตนของตัวเองยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่เหนือทุกๆ อย่างไง แล้วเพื่อแผ่ไป จะดึงจักรวาลมาอยู่กับเราหมดไป

ถ้าเริ่มต้นคิดอย่างนั้นมันก็เป็นอย่างนั้นไง แต่ถ้าเริ่มต้นมันไม่มีสิ่งใดเป็นของบุคคลใด มันเป็นสัจจะ มันเป็นความจริงทั้งนั้น ถ้าเป็นความจริงเราก็ช่วยเหลือเจือจานกัน นี่พูดถึงความเห็นนะ พูดถึงว่าเจตนาของเริ่มต้น ความเริ่มต้นเป็นอย่างนี้เห็นไหม ถ้าเริ่มต้นเป็นอย่างนี้ เรื่องที่บอกว่าเอาไปซื้อขายเพื่อความกว้างขวาง มันเป็นความคิดแบบโลก มันเริ่มต้นด้วยความไม่สะอาดบริสุทธิ์ ถ้าเป็นความคิดแบบธรรมะ

ฉะนั้น เขาบอกว่าเวลาเขาไปเห็นแล้วมันสลดหดหู่มาก ผมเลยเตือนเพื่อนพอสเห็น เขาอ้าปากจะพูด นี่คนไปเห็นร่วมกันเราก็เตือนเขา ขณะที่เราเห็นแล้วเราสลดหดหู่ ทำไมโยมไม่อะอะมะเท็งกับเขาเลยล่ะ? มันอะอะมะเท็งไม่ได้ เพราะในปัจจุบันนี้ผลของวิภวัญคือเรามีกรรมร่วมกัน แต่เราจะเอาผิดกับเขาโดยแรงของกฎหมายไม่ได้ ในแง่ของกฎหมายไม่ได้เพราะอะไร? เพราะว่าคำว่าร้านหนังสือเก่า ร้านหนังสือเก่าเขาก็รับซื้อหนังสือเก่าอยู่แล้ว แต่หนังสือเก่าโดยทั่วไปมันเรื่องหนึ่ง แต่นี่ทางวัดเขาไม่ได้พิมพ์ให้ไปขายหนังสือเก่า เขาไม่ได้แจกหนังสือเก่า เขาแจกคน เขาแจกคน แจกผู้ที่มีความสนใจ แต่ไอ้คนที่เอาไปเขาเอาไปด้วยเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ เขาเจตนาเอาไปเขาเจตนาเห็นแก่ตัว

การเห็นแก่ตัว เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ของตัวเอง เขาไม่ได้เห็นแก่สังคม เขาถึงทำกันอย่างนั้น แต่พอเราไปเห็นแล้วเราก็สลดหดหู่นะ แต่ถ้าผลทางกฎหมายล่ะ? ผลทางกฎหมายเพราะว่าเขาไม่ได้ถือโกง เขาไม่ได้ไปพิมพ์ขึ้นมา เขาไม่ได้ลักขโมย

ขึ้นมา แต่เขาก็ทำธุรกิจของเขา แต่มันก็ไม่สะดวก เห็นไหม สัมมาอาชีวะๆ เลี้ยงชีพด้วยความชอบธรรมมันถึงต้องทำได้ยาก แต่ถ้ามันเลี้ยงชีพโดยชอบธรรมของเขา นี่เป็นความชอบธรรมเพราะเขาก็ตั้งของเขา เราจะบอกว่าแง่กฎหมายมันทำให้เขาได้ไหม? แล้วเราทำไปแล้วมันคุ้มค่าไหม?

ฉะนั้น มันเป็นเรื่องของระบบ ระบบการตลาดในโลกเขามีอย่างนั้น ถ้ามีอย่างนั้นแล้ว เพียงแต่เราก็รักษาสมบัติของเรา เราก็ไม่ให้มันออกไปเป็นอย่างนั้น ฉะนั้น นี่เราพูดถึงความถูกผิดทางกฎหมาย แต่เวลาโยมพูด เห็นไหม ว่าเพื่อนจะพูดโยมยังสะกิดเลย เฮ้ยพูดเบาๆ เพราะมันมุ่มมอม ถ้าพูดอย่างนี้ต้องบอกมุ่มมอมเลย เขามองว่าดี แต่เรามองว่าเสีย แล้วเขามองว่าดี มองว่ามันจะกว้างขวาง มันจะไปได้ไกล มันจะทำประโยชน์มาก แต่เรามองแล้วเขาจะได้ประโยชน์ เขาจะได้ประโยชน์มาก เพราะประโยชน์ของเขา เขาได้ประโยชน์

ประโยชน์ของเราละ คุณใช้เวลาเราแข่งขันกัน เราแข่งขันกันเรื่องอะไร? ถ้าเราแข่งขันคุณงามความดีนะ เวลาแข่งขันคุณงามความดี เราทำบุญกุศล ทุกคนอยากได้ดี เวลาเป็นบุญๆ บุญนี้เป็นนามธรรม มันเก็บสะสมในหัวใจไม่มีขอบเขต แต่ถ้าเป็นวัตถุต่างๆ มันต้องมีที่เก็บที่อะไร มันมีค่าใช้จ่ายทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น เวลาเป็นเรื่องของความดี เราแข่งขันเรื่องความดี ความดีเวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราพุทธโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เวลาจิตใจมันสงบเข้ามา เห็นไหม เวลาหลวงตาท่านบอกเลย หลวงตาท่านบอกว่าเวลาที่ชำระล้างกิเลส จิตใจพ้นจากกิเลสไปมันกว้างขวาง มันครอบ ๓ โลกธาตุ ท่านบอกจิตใจนี้เหมือนพญามังกร มันไปในอากาศไม่มีที่สิ้นสุดเลย มันกว้าง มันเว้งว้างไปหมด คุณมันยิ่งใหญ่ขนาดไหน นี่ถ้าพูดเป็นบุญความจริงมันกว้างขวาง มันไม่มีขอบเขตเลย แต่ถ้ามันเป็นการแข่งขัน การแข่งขันที่ว่าเราแข่งขันเพื่อประโยชน์กับเรา แข่งต่างๆ ไอ้อย่างนี้มันวัดกัน ๒๐๐, ๖๐๐, ๘๐๐

ตอนนี้เขามาบอกเลย ตามรอยศาสดามันไปขายเล่มละ ๑,๒๐๐ ขนาดเรากุมขนาดนี้ มันก็แปลกนะ นั่งอยู่นี้รู้ไปหมด มีคนมารายงานหมด ไปเห็นไง บอกว่าประวัติหลวงปู่ มันขาย ๔๐๐ ถึง ๖๐๐ แต่ตามรอยศาสดาขายเล่มละ ๑,๒๐๐ ขนาดเราพยายามจะแจกโดยถึงมีอะ ไม่มาวางให้หีบเอง มันยังไปเลยนะ ฉะนั้น มันวัดค่าของใจมันวัดยากนะ น้ำ

ทะเลมันยังวัดได้ว่าลึกตื้นขนาดไหน แต่น้ำใจของคนมันวัดไม่ได้ เพียงแต่พวกเราที่ยัง
ปรารถนาดีกันอยู่ ยังจะพิมพ์แจกต่อไป ยังไม่หมดกำลังใจหรอก ยังจะพิมพ์แจกต่อไป

แต่ที่นี้โยมที่ถามมานี้ละ มันมีโยมที่เขาไปเจอ ไปเจอแล้วเขามีสติเขาเข้าไปคุย
กับเขาโดยแบบว่าเป็นมิตร ถามเขาจริงๆ เลยละเขาบอกหมด เขาบอกชื่อเล่มละ ๒๐๐
ประวัติหลวงปู่มั่น แล้วเขาขาย ๔๐๐ ถึง ๖๐๐ แต่ไอ้เล่มตามรอยศาสดาเขาไปเจอเลยว่า
เขาตั้งไว้ ๑,๒๐๐ แต่เขาไม่ได้ถาม เขาผ่านมา นี้เขามารายงานหมด

ฉะนั้น เวลาเขาไปเห็นเขายังสลดหดหู่ คำว่าสลดหดหู่เราก็เตือนใจเราใจ เรา
เตือนสติเรา เห็นไหม ทำความดี เราทำความดีกับสังคม ความดีกับโลก เขาเข้าใจเจตนา
ความดีของพวกเราไหม? ความดีของเขา เขาก็มองแบบของเขาไป เขามองแบบของเขา
ฉะนั้น พอมองแบบของเขาก็บอกว่าความดี ที่นี้เวลาใครมาหาเรานะเขาบอกว่าพระดี
พระดีนี้เราวัดไปเลย เขาบอกว่าไปหาหลวงพ่อดีหลวงพ่อดีเป็นพระดี แล้วพอมานเจอหลวง
พ่อดี หลวงพ่อดีค่าทันทีเลยแหละ เอ๊ะ พระดีทำไมเป็นแบบนี้

คำว่าดีมันคืออะไรล่ะ? ถ้าคำว่าดีของเรานะ ดีของเราก็มีคุณธรรม ดีของเรานี้
ท่านมีปัญญาสั่งสอนเราได้ ดีของเราคือท่านเป็นแบบอย่างให้เราประพฤติปฏิบัติตามได้
แต่ถ้าความดีของโลกเขาคิดนะ ถ้าความดีท่านต้องเอาใจเรา ถ้าเป็นความดีนะ ไปแล้วท่าน
ต้องโอ้เราน่าดูเลย ถ้าเป็นความดีนะท่านจะบริการเต็มที่ มันตีความต่างกันไหม? ฉะนั้น
บอกว่าไปหาหลวงพ่อดี หลวงพ่อดีเป็นพระดี เอ๊ะ มันคืออะไรละ ถ้าเขามาเขาอยู่ในกรอบ
เออ แสดงว่าเขาดีเหมือนกัน ดีของโยมกับดีของเราตรงกัน แต่ถ้าดีของคนอื่นนะ อ้อ ถ้าดี
หลวงพ่อดี หลวงพ่อดีต้องแจกนุ่น หลวงพ่อดีต้องให้ทุกอย่าง หลวงพ่อดีเป็นพระดี เออ อย่างนี้
กูไม่ดี เพราะไม่มีจะให้ นี่คำว่าดีเราตีความได้เยอะเยอะเลย

นี่ย้อนมาที่หนังสือ หนังสือถ้าเขาทำอย่างนั้นก็อยู่ที่มุมมองหัวใจของเขา คือเรา
จะบอกว่าเราเกิดมาในโลกนี้มีคนดีและคนไม่ดีอยู่ร่วมกัน เราจะให้คนทุกคนเป็นคนดี
เอาที่ไหนเป็นคนดี หัวใจเราเองมันยังพลิกแพลงตลอดเวลา แต่ถ้าเขามีมุมมองอย่างนั้น
เขาคิดอย่างนั้น เราไม่ทำแบบนั้นนะ ถ้าบอกว่าเอ๊ะ เขาเป็นอย่างนั้น ถ้าหลวงพ่อดีบอกว่า
ได้ผมก็เอาบ้าง เล่มละ ๒๐๐ ผมก็จะเอาบ้าง เดี่ยวผมมาผมก็เอาไปสองร้อยๆ ๕ เล่มก็ได้
พันหนึ่ง ก็บอกแล้วว่ามันมีกรรม ทำแล้วมันมีผลตอบสนองทั้งนั้นแหละ กรรมดี กรรม
ชั่ว แล้วของเขาทำเพื่ออะไร?

เขาทำเพื่อแจก เขาทำเพื่อเป็นธรรมทาน แล้วเราเอาไป เราไปซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน เราเอาประโยชน์กับเรา มันเสียหาย เราไม่เคยเห็นว่าเป็นความดี แต่ แต่ขนาดว่าเราจะไปตามเช็ด ตามล้างทุกอย่าง คือเราจะไปควบคุม โลกมันเป็นไปไม่ได้หรอก เราต้องควบคุมหัวใจของเราไง เราเจตนาดี เราทำคุณงามความดี แต่เขาตีความดีเราผิดพลาดไป เขาตีความดีเราบิดเบือนไป เขาตีความดีโดยความเห็นของเขา กรรมของสัตว์ สัตว์มันทำอย่างนั้นมันเป็นเวรเป็นกรรมของสัตว์ แต่พวกเรายังทำความคิดต่อไป เราจะทำความดีของเราต่อไป

กรรมของสัตว์ สัตว์คิดได้แค่นั้น สัตว์ทำอย่างนั้น มันเป็นกรรมของสัตว์ แต่ แต่มันมีเวรมีกรรมแน่นอน กรรมคือการกระทำ เขาทำแล้วเขาต้องได้รับผลของเขา เขาทำแล้ว แต่เราไม่อยากจะพูดว่ามันจะได้ผลอย่างไรไง เดี่ยวจะบอกโอ้โฮ หลวงพ่อนี่อาฆาต หลวงพ่อนี่แหม บอกไม่เอาเขาอาฆาตใหญ่เลยนะ คือเขาทำแล้วเราจะทำอย่างไรล่ะ? ของที่มันทำแล้วมันมีเหตุ มีปัจจัย แล้วเราจะไปห้ามได้อย่างไรล่ะ? มันก็ต้องเป็นผลตามนั้น ในเมื่อเขาทำด้วยเหตุ ด้วยปัจจัย เหตุปัจจัยนั้นมันก็ต้องให้ผลตามเหตุและปัจจัยนั้น ถ้าทำคุณงามความดี ความดีมันก็ให้ผลเป็นดี เป็นเหตุ เป็นปัจจัยที่ดีนั้นไป ถ้าใครทำอย่างนั้นมันก็มีเหตุ มีปัจจัยเป็นอย่างนั้น มันก็ต้องเป็นไปตามเวรตามกรรมของเขา แต่เรายังทำความดีของเราต่อไป เราทำความดีต่อไป

ชีวิตทางเลือก เห็นไหม เกิดมาในท้องเดือนเดียว ชีวิตเขามีอายุเดือนเดียวนะ ชีวิตบางคน ๕ เดือน ชีวิตบางคนคลอดออกมายังอีกยาวไกล แล้วคลอดมาแล้ว เราเกิดมาแล้ว เราจะเลือกของเรา เราจะเลือกทำความดีเราจะเลือกทำอย่างไร ชีวิตทางเลือก เลือกเอา เอวัง